

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Страхиња Радаковић

Античка прошлост у Србији у уџбеницима историје између два светска рата

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију 20.5.2016. године. Наставно-научно веће Филозофског факултета
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. Др Светозар Бошков, доцент за ужу научну област Класичне науке, 20. март 2012, Филозофски факултет у Новом Саду, ментор 2. Др Драгица Кољанин, ванредни професор за ужу научну област Историја модерног доба, 22. октобар 2015, Филозофски факултет у Новом Саду 3. Др Саша Марковић, ванредни професор за ужу научну област Историја, 23. јун 2013. Педагошки факултет, Сомбор
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Страхиња (Лазар) Радаковић
2. Датум рођења, општина, република: 21. јул 1978. године, Сремска Митровица, Република Србија
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 20. април 2010. године, Филозофски факултет у Новом Саду, Историјски контекст сликарства Саве Шумановића
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Историја
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<i>Античка прошлост у Србији у уџбеницима историје између два светска рата</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл. Докторска дисертација мр Страхиње Радаковића има укупно 7 поглавља, а страница 262 уз 27 слика, док је укупан број библиографских јединица, односно референци 256. Дисертација је подељена на следеће целине: I Увод (странице 8-12), II Културно-историјске карактеристике Србије у међуратном периоду (странице 12-54), унутар које постоје следеће целине: <i>Карактеристике друштва и државе</i> (12-18), <i>Културно-просветна политика</i> (19-38), <i>Школски систем</i> (39-47) и <i>Страни утицаји</i> (48-54); III Античка прошлост код Срба у XIX и почетком XX века (странице 55-74), унутар које постоје следеће целине: <i>Настава у српским школама</i> (55-67) и <i>Монографије и уџбеници</i> (68-74); IV Античка прошлост у српским школама у периоду од 1918. до 1941. године (странице 75-212), унутар које постоје следеће целине: прва, <i>Античка прошлост у српским школама у настави и уџбеницима до 1929. године</i> (75-125) и она се састоји из два дела: <i>Наставни планови и програми</i> (75-82) и <i>Уџбеници</i> (83-125); друга, <i>Античка прошлост у настави и уџбеницима од 1929 до 1941. године</i> (126-207) и која се такође састоји из два дела: <i>Наставни планови и програми</i> (126-158) и <i>Уџбеници</i> (159-207); и трећа, <i>Античка прошлост на Универзитету у Београду</i> (208-213); V Закључак (странице 213-218). Извори и литература су на странама 218-235. Списак је подељен на: изворе и архивску грађу, затим наставне планове и програме, списак периодике, уџбенике и литературу (књиге и чланци). На крају се налазе Прилози који обухватају 27 слика на странама 236-262.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

I Увод: У првом поглављу своје дисертације кандидат мр Страхиња Радаковић излаже методологију свог рада и истраживања за своју дисертацију, затим основни предмет истраживања, циљ истраживања и критички излаже најбитније изворе и литературу. Осим тога, кандидат анализира и постојећу литературу са освртом на античку историју и у основним цртама приказује досадашњи рад на проучавању античке прошлости у уџбеницима историје између два светска рата, као и литературу која се не бави директно овим проучавањем, али упућује на друштвено-социјалне прилике у држави у овом периоду.

II Културно-историјске карактеристике Србије у међуратном периоду: У овом поглављу кандидат мр Страхиња Радаковић даје исцрпни преглед карактеристика друштва и државе како би нас упознао на који начин је стање у држави утицало на формирање образовног система. Посебан осврт даје о културно-просветној политици и на који начин је она утицала на бирање тема и области из историје које ће се проучавати у основном и средњем школском систему државе. О школском систему кандидат врло детаљно пише у овом поглављу. С обзиром да је територија Србије била распоређена на три просветна подручја – Краљевина Србија, Угарски школски систем у Банату, Бачкој и Барањи и школско законодавство Хрватске и Славоније у Срему – било је врло тешко ускладити формално-правне и педагошко-методичке разлике, а најтежи задатак је био свакако унификација национално-идеолошког усмерења у складу са новом државом и националном идеологијом. Веома детаљном анализом кандидат је показао на који начин је превазиђен овај врло комплексан и тежак задатак. С обзиром да је млада Краљевина била изложена различитим културним утицајима унутар државе, сасвим је уобичајено да су на формирање школског система утицале и стране државе од којих су Русија, Француска и Велика Британија одиграле кључну улогу, али није био занемарљив ни утицај суседних земаља што је кандидат показао на један врло јасан и прегледан начин.

III Античка прошлост код Срба у XIX и почетком XX века: Ради лакшег сагледавања проблематике образовног система у новој држави и утицају античке прошлости на формирање свести код ученика кандидат је ово поглавље посветио анализи претходног историјског периода у којем се појавила критичка историографија код Срба и улогу коју је у томе имало проучавање античке историје. Важан део овог поглавља представља попис законских одредби којима се регулише школство код Срба током XIX и почетком XX века са јасно представљеним разликама код Срба који су живели северно од Саве и Дунава и код Срба који су живели у новооснованој српској држави јужно од Саве и Дунава. У то време појављују и први уџбеници на српском језику који су углавном били под утицајем немачких уџбеника, али са одређеним карактеристикама и специфичностима простора на којем се појављују у виду одабраних тема које су се опширније проучавале уколико су имале значаја за простор који је насељавао српски народ. Античка историја тада има кључну улогу у образовању српског народа, јер се и школство засновано на принципима класичне наставе. Кандидат мр Страхиња Радаковић примећује да у овом периоду античка прошлост заузима више од 50% наставних јединица и да чини основу учења историје у тадашњим српским школама. У посебном поглављу кандидат се бави анализом уџбеника у чијем садржају доминира античка прошлост. Анализа се састоји у презентацији тематских јединица које се обрађују и дефинисању посебних норми и законских регулатива које одређују различите критеријуме у начину како је представљена античка историја у уџбеницима. Па тако кандидат примећује да крајем XIX века културна историја односи примат у односу војну историју што ће касније утицати и на тенденције у уџбеницима који су се појавили у периоду између два светска рата.

IV Античка прошлост у српским школама у периоду од 1918. до 1941. године: Ово поглавље кандидат мр Страхиња Радаковић је исправно поделио на период од 1918 до 1929 и од 1929 до почетка Другог светског рата јер су приметне разлике у наставним плановима и програмима и посебно уџбеницима историје и они су последица промена које су уследиле после политичких догађаја у тадашњој држави. Кандидат је у овом поглављу на основу наставних планова и програма и коришћених уџбеника историје приказао античку прошлост у Србији у периоду између два светска рата. Ово поглавље је методолошки чврсто организовано и на основу тога можемо да пратимо предмет интересовања, затим заступљеност тема из античке прошлости, историјске изворе који су коришћени у

уџбеницима, слике и мапе које ближе дефинишу задату тему из античке прошлости. Кандидат у овом поглављу закључује да је структура наставних тема у уџбеницима историје који приказују античку прошлост организована како би имала одређену васпитно-образовну функцију. Анализом наставних планова и програма кандидат је закључио да је заступљеност античке прошлости у уџбеницима историје процентуално опала у односу на укупну заступљеност у уџбеницима у односу на претходни период, али не као последица тога што је садржај античке историје смањен него зато што се сада историја проучавала са више часова па су тако и остали историјски периоди добили више простора. Промене у садржају уследиле су услед напуштања концепта излагања античке историје кроз ратне догађаје и битке и окретању новом правцу који се заснивао на излагању социјалних и политичких односа и посебно појави магистрата и развоја институција у античком периоду. Тенденција појаве примарних историјских извора у уџбеницима показују да је у тадашњој држави било врло важно представити критичко сагледавање историјских процеса, а историјски извори из античког периода су били најзаступљенији у тадашњим уџбеницима. Примери из античког периода налазили су се и у поглављима која су описивала средњовековне и новије периоде са неизбежним упућивањем да су скоро све тековине модерне Европе настале у античко доба. Кандидат мр Страхинја Радаковић на врло јасан начин, уз навођење примера из уџбеника, објашњава овај феномен и наглашава да је античка прошлост имала немерљив допринос у образовању ђака у Србији у периоду између два светска рата. Свакако главни допринос кандидата у овом поглављу је списак свих објављених уџбеника историје у овом периоду који садрже античку прошлост. Детаљним приказом наставних планова и програма кандидат је показао да је у тадашњој држави настављена пракса да се деца образују на антички моралним и вредносним принципима што је био случај и крајем XIX и почетком XX века. У прилог том закључку кандидата говори и податак да се античка прошлост није проучавала само на часовима историје него и на предметима попут класичних језика, веронауке, српскохрватског језика и филозофије што је кандидат и анализирао у овом поглављу.

Посебан допринос кандидата су и две табеле које показују заступљеност историје у укупном недељном броју часова наставе у различитим школама са описом заступљености тема из античке прошлости.

V Закључак: У закључку кандидат мр Страхинја Радаковић сумира резултате својих истраживања на овој дисертацији и износи своје погледе на тему која је обрађена.

Попис извора и литературе обухвата преко 200 библиографских јединица, које су подељене на изворе и архивску грађу, настане планове и програме, извештаје о раду школа, списак периодике, уџбенике и монографије и чланке.

У прилозима налазимо насловне стране уџбеника, приручника, наставних планова и програма, слике истраживача и писаца и примере о античкој прошлости из самих уџбеника.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

1. **Знаменити Надаљчанин професор Лазар Ракић, у: В. Гавриловић и С. Бошков (ур.) Зборник радова Војвођански простор у контексту европске историје 2, Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду, 2014, 533-544. UDC-929 Ракић Л. ISBN 978-86-6065-293-7 COBISS.RS-ID 292300039**

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА
Докторска дисертација кандидата мр Страхиње Радаковића је први целовити преглед античке прошлости у Србији у уџбеницима историје између два светска рата.   Кандидат мр Страхиња Радаковић је студиозно проучио изворе и литературу, зналачки одвајајући значајне податке за ову тему. У периоду од завршетка Првог светског рата па до почетка Другог светског рата у Југославији је изучавање античке прошлости заузимало важно место у васпитно-образовном процесу. На основу анализе наставних планова и програма и уџбеника, кандидат мр Страхиња Радаковић закључује да је проучавање историје у школама приказало оправданост стварања заједничке државе Срба, Хрвата и Словенаца, а да је улога античке прошлости била веома важна, посебно по питању ропства у антици, јер су прогресивне идеје тога времена биле против ропства и ради просперитета државе било је потребно упознати све недостатке таквог облика друштвене структуре.   Кандидат мр Страхиња Радаковић је показао и важности проучавања античке прошлости у образовном систему тадашње државе на основу процента заступљености античких тема у настави историје, а посебно заступљености на другим предметима на којима се такође проучавала античке прошлост попут веронауке, класичних језика, па чак и српскохрватског језика и филозофије. На основу тога и посебно података из наставних планова и програма кандидат мр Страхиња Радаковић исправно закључује да су се генерације ученика у школама у Србији образовале на основу античких вредности и врлина које су им постале морални водичи и путоказ у животу.   Кандидат мр Страхиња Радаковић такође примећује да су писци уџбеника историје у већини случајева били универзитетски професори, што упућује на закључак да су новија научна сазнања из античке историје врло брзо улазила у образовно-наставни процес, тако да ученици у Србији нису заостајали за својим вршњацима у Европи. Посебан допринос кандидата мр Страхиње Радаковића је у томе што је успео на једном месту да прикаже све уџбенике историје који су се користили у периоду између два светска рата.
VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.   Кандидат је у својој докторској дисертацији показао, пре свега, изузетно велик интерес и разумевање проблематике којом се бавио, као и познавање извора и стручне литературе која је била потребна за артикулацију теме и извођење рада. По први пут су обрађени сви наставни планови и програми, као и уџбеници и приручници који проучавају и описују античку прошлост у Србији између два светска рата са преко 200 библиографских јединица уз коришћење архивске грађе која до сада није представљена. Кандидат мр Страхиња Радаковић дао је целовит преглед Античке прошлости у Србији у уџбеницима историје између два светска рата и његова дисертација ће постати без сумње незаобилазна за све будуће истраживаче ове проблематике.
IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: НАПОМЕНА: Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме   Докторска дисертација мр Страхиње Радаковића написана је потпуно у складу са образложењем наведеним у пријави теме.
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе   Дисертација садржи све битне елементе које треба да има један овакав рад.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Докторска дисертација мр Страхиње Радаковића *Античка прошлост у Србији у уџбеницима историје између два светска рата* је прво дело које обрађује наставне планове и програме школа, уџбенике и приручнике у циљу приказивања античке историје у српским школама између два светска рата и до сада овај проблем није изучаван у нашој историографији. Уз представљање нових докумената кандидат је зналачки анализирао и представио важан допринос сагледавања значаја и утицаја античке историје и културе на образовање и васпитање ученика у Србији између два светска рата. Поједине главе ове дисертације представљају потпуно оригиналне целине, а сва комплексност проблематике изложена је јасно и исправно.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Недостаци су мањи, и они су махом техничке и језичке природе на које ће Комисија указати кандидату на усменој одбрани. Ниједан од ових недостатака нема суштински утицај на рад и резултате истраживања и могу се лако отклонити приликом припреме рада за штампу.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана

Комисија за оцену и одбрану предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета у Новом Саду да прихвати овај извештај и кандидату мр Страхињи Радаковићу одобри одбрану докторске дисертације под насловом *Античка прошлост у Србији у уџбеницима историје између два светска рата*

-

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

У Новом Саду, 10. јуна 2016. године

доцент др Светозар Бошков, ментор

ванредни професор др Драгица Кољанин

ванредни професор др Саша Марковић

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.